

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди

Факультет іноземної філології

Історичний факультет

СХОДОЗНАВСТВО. АКТУАЛЬНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Тези доповідей

II Міжнародної науково-методичної конференції

19 березня 2021 р.

Харків – 2021

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

Укладачі: Н.В. Руда, Л.М. Ямпольська

Організаційний комітет конференції:

Ю.Д. Бойчук – ректор, доктор педагогічних наук, член-кореспондент НАПН України (Україна)
С.В. Бережна – проректор з наукової, інноваційної і міжнародної діяльності доктор історичних наук, професор(Україна)
Д-р Кемаль Учунджу, професор, Чорноморський технічний університет (Туреччина)
Н.В. Руда – завідувач кафедри східних мов, кандидат філологічних наук, доцент (Україна)
Л.М. Ямпольська – доцент кафедри всесвітньої історії, кандидат історичних наук, доцент (Україна)
І.А. Скразловська – доцент кафедри східних мов (Україна)
Д-р Алібекіроглу Сертан - викладач кафедри турецької мови і літератури у Газіантепському університеті (Туреччина), запрошений викладач кафедри східних мов ХНПУ імені Г.С. Сковороди

Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей II Міжнародної науково-методичної конференції, 19 березня 2021 р. – Х.: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2021. – 206 с.

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського-національного
педагогічного університету імені Г.С. Сковороди
протокол № 3 від 07.04.2021

До збірника увійшли тези доповідей II Всеукраїнської науково-методичної конференції «Сходознавство. Актуальність та перспективи», присвячені проблемам східної філології, освіти та виховання, методики навчання сходознавчих дисциплін, перекладу, міжкультурної комунікації, літературознавства, історії, економіки, політики, соціуму країн Сходу. Розраховано на наукових працівників, викладачів, аспірантів, студентів філологічних та історичних спеціальностей.

Видано за рахунок укладачів

УДК 81'243
ББК 81.2
С91

ЗМІСТ

СХІДНА ЛІНГВІСТИКА

Агєєва М.М., Радченко К.М. Загадкові назви Каспійського моря.....	7
Басам Санатуллах. Історична довідка про фарсі-дарі.....	8
Богдан А.А. Концепція «ребенок, сын» в китайських ідіомах чэньюй.....	11
Водолажський Д.О. Розкриття концепції «мужність» у китайських іменах.....	12
Гришина Б. М. Засоби вираження експресії в китайській мові за допомогою службових слів.....	14
Гуцуляк К.С. Сучасний сленг в китайській мові. Англіцизм, напівкалька та переклад.....	15
Дмитренко А. А. Продуктивні словообразовательні моделі китайського мови на матеріалі названь фруктів и овочей.....	16
Долгополова Д. С. Інтернет-сленг в китайській мові.....	18
Донченко М.О. Концепт «краса» у мовній картині світу Китаю.....	19
Завгородня О.С. Концептоутворюючий аспект жіночих імен в перській мові.....	21
Ільницька М.Б. Поле семантичної реалізації колоративної лексики: пряме/переносне та конкретно/абстрактне.....	24
Кім О.В. Актуальність вивчення лексики мобільних застосунків у китайській мові.....	26
Коляда А.В. Синтаксичні особливості драматургії Лао Ше.....	27
Куліш М.О. Особливості вживання означень у п'єсі “Чайна” (茶馆).....	30
Макітренко К.О. Особливості сучасного китайського мовного етикету.....	32
Поміляйко В.О. Сленг як невід’ємна частина сучасної китайської мови.....	34
Протопопова Є.П. Інверсія додатку у текстах публіцистичного стилю.....	35
Романченко А.С. Художні засоби створення сумного настрою в книзі 几米 “寂寞上场了”.....	37
Руда Н.В. Частотність безсполучникових багатокомпонентних складних речень у сучасній китайській літературній мові.....	39
Самойлова С.А. Словотворчі морфеми в назвах прикрас в китайській мові.....	40
Саніна Г.В. Ієрогліфічна парадигма японського письма: походження та перспективи щодо сучасних соціокультурних процесів.....	41
Светличная А.Ф. Особенности образования названий китайских блюд.....	44
Сусленко А.М. Труднощі перекладу колірних виразів в англійській та перській мовах: культурне порівняння.....	46
Толмачова К.М. Феномен перемикування кодів у контексті мовної ситуації в Марокко.....	48
Федорченко А.А. Графемы со значением «оружие» в современных иероглифах.....	51
Хижа І.П. Лексичні засоби створення портрета головного героя в оповіданні Мо Яня «Геній»	53
Шапаренко Е.Е. Історія вивчення стилістики у китайському мовознавстві	55

ЛІТЕРАТУРА КРАЇН СХОДУ

Быкова И.А., Пелехата К. Проблема одиночества в творчестве Кобо Абэ.....	57
Долженко А.О. Концепт любові у віршах Сюй Чжімо.....	58
Жукова М.О. Образ місяця в українській та китайській поезії.....	60
Кравчук К. Лі Бо та особлива мова його віршів.....	62
Криворучко С.К. Страх смерті в оповіданні Ді Ань «Коли ж моя черга?».....	63
Сасыкулова Ч.Т. Поэзия С. Эралиева как представителя послевоенной киргизской литературы.....	64
Смілянська О.О. Український та китайський літературний постмодернізм.....	67

ГРАФЕМЫ СО ЗНАЧЕНИЕМ "ОРУЖИЕ" В СОВРЕМЕННЫХ ИЕРОГЛИФАХ

Федорченко Анна Алексеевна, студентка 2 курса

Харьковский национальный педагогический университет имени Г.С.Сковороды

Научный руководитель: к.ф.н., доц. Е.Е.Жукова

Графемы – это минимальные структурные единицы, знаки, обладающие устойчивым лексическим значением. Большинство графем используются в современной китайской письменности в качестве самостоятельных иероглифов и составляют около 10% от их числа. Необходимо четко разделять понятия графема и ключевая графема. Стандартный список ключей насчитывает 214 знаков. В него входят многие графемы и некоторые черты, не имеющие фиксированного значения. Таким образом, не все графемы являются ключами и не все ключи являются графемами.

В 1988 году были опубликованы результаты исследования, проведенного Фей Цзиньчан 费锦昌 и Сунь Маньцзюнь 孙曼均 [5, с. 157]. Ученые проанализировали способность семантических показателей передавать значение иероглифа и выделили следующие три степени:

- значение семантического показателя и составленного иероглифа связаны между собой: 氵 «вода» – 湖 «озеро»;
- полное отсутствие связи: 氵 «вода» – 淑 «благородный»;
- косвенная связь семантики показателя и значение иероглифа: 氵 «вода» – 泥 «глина».

Такая работа позволила продемонстрировать насколько в современном китайском языке можно проследить связь между написанием и значением составного иероглифа.

В последнее время появляются исследования связи значения отдельных семантических показателей и составных иероглифов [2; 3; 4]. Таки работы актуальны, поскольку они помогают составить обобщенную картину характера современной китайской письменности и позволяют определить основные тенденции ее развития. Именно для продолжения работы китайских ученых и для более обобщенного анализа знаков китайской письменности были выбраны иероглифы с графемами «оружие», которые ранее не анализировались: 干 gān ствол, основа, 戋 shū древнее оружие из бамбука, 戈 gē копье, 矛 máo копье, пика, 弓 gōng лук(оружие), 辛 xīn трудный, тяжелый; острый (на вкус), 刀 dāo нож [1, с 81-82].

Нами было проанализировано 239 иероглифов содержащих перечисленные выше графемы, чтобы выявить закономерность связи значения графического показателя со значением составного иероглифа. Поскольку графемы выступают в роли тематических классификаторов, или ключей, то прежде всего можно оценить насколько эти графемы продуктивны. В группу 干 gān входит 10 иероглифов, 戋 shū – 22, 戈 gē – 46, 矛 – 6, 弓 – 39, 辛 – 8, 刀 – 108.

В результате анализа значений составных иероглифов, было выяснено, что семантика не всех иероглифов связана со значением графемы-смыслового показателя. Так в группе графемы 干 ни один иероглиф не связан ни с концептом «оружие», ни с насилием, как, например, в группе графемы 辛, где есть иероглифы со значением 皀 «страдание», 辣 «жечь, щипать», 辦 «судить, наказывать». В то же время, в группах других графем эта связь значений графем и составного иероглифа выражена ярче. Например в группе графемы 戋 видим иероглифы 毆 «бить», 杀 «казнить, резать», 戥 «наказывать», всего четыре иероглифа, связанные с физическим насилием. Кроме этого есть два иероглифа, значение которых связано именно с оружием: 鑿 «колчан» и 彀 «стрелять из лука».

Самый продуктивный иероглиф в этой группе 刀. Процент иероглифов, значение которых связано со значением графемы достигает 50 %. Это и иероглифы, называющие

виды оружия 剑 «меч», 刈 «коса, серп» и называющие действия, выполняемые ножом 切 «резать», 伤 «ранить», 分 «делить».

Подробный анализ семантики каждого иероглифа позволяет нам, как и в исследовании китайских ученых, выделить три уровня связи значения графемы и составного иероглифа. Под связанными значениями понимаем такие, которые называют виды оружия, его детали, действия, выполняемые с оружием. Например,

刃 [rèn] острое лезвие; меч; нож

弩 [quān] самострел; арбалет

刃 [xù] оружие

Ко второму уровню, «опосредованная связь» мы относим иероглифы, значение которых связано с насилием

戕 [qiāng] убивать; губить; наносить вред;

辦 [bàn] судить; наказывать

Также выделяется большая группа иероглифов, семантика которых абсолютно не связана со значением графем:

年 [nián] год

弟 [dì] младший брат

Интересно, что можно выделить группу иероглифов, значение которых не только не связано с насилием, а, наоборот, имеет положительную коннотацию:

柔 [róu] мягкий, нежный

矜 [qín, jīn] быть милосердным (благосклонным)

幸 [xìng] счастливый

Результаты нашего исследования отражены в таблице 1:

Таблица 1.

Связь между семантическим показателем и значением иероглифа	Соотношение в процентах
Иероглифы, значение которых связано со значением семантического показателя	30%
Иероглифы, значение которых связано частично со значением семантического показателя	50%
Иероглифы, значение не связано со значением семантического показателя	15%
Иероглифы, значение которых антонимично к значению семантического показателя	5%

Опираясь на данные, можно сделать вывод, что значение большей части иероглифов, которые входят в словари в группы этих графем, связаны со значением семантических показателей 干, 殳, 戈, 矛, 弓, 辛, 刀. Иероглифы называют различные виды оружия, их детали, а также связаны с физическим насилием и страданием. 15% знаков семантически не связаны с графемой, или связь была потеряна в ходе эволюции письменности.

Результаты данной работы позволяют более детально ознакомиться с китайской письменностью, ее особенностями и процессами, которые происходят в китайском языке. Интересным представляется выделение группы иероглифов, значение которых антонимично к значению графемы.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННЫХ ИСТОЧНИКОВ

1. Жукова Е.Е. Грамматология китайской письменности. – М.: Восточная книга, 2014. – 144 с.

2. Майдан Т.А., Жукова К.Є. Функціонування графем, які позначають знаряддя праці в діяхронічному аспекті./ Питання сходознавства України. Матеріали всеукраїнської науково-методична конференція з міжнародною участю 26 березня 2020р. –Харків, 2020.
3. Ситнікова В.А. Зв'язок між семантичним значенням зіставного ієрогліфа та семантичним показником «сонце» / Філологічні науки в умовах сучасних трансформаційних процесів: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції: м. Львів, 8–9 листопада 2019 р. – Львів: ГО «Наукова філологічна організація «ЛОГОС», 2019. – 183-186 с.
4. Ситнікова В.А. Функціонування графеми «дощ» у складених ієрогліфах./ Сходознавство. Актуальність та перспективи. Тези доповідей І Міжнародної науково-методичної конференції, 20 березня 2020р. – Х. : ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. – с 29-32.
5. 黄德宽陈秉汉语文字学史 2 版（增订本）/黄德宽，陈秉-合肥：安徽教育出版社，2006，– 322 页。

ЛЕКСИЧНІ ЗАСОБИ СТВОРЕННЯ ПОРТРЕТА ГОЛОВНОГО ГЕРОЯ В ОПОВІДАННІ МО ЯНЯ «ГЕНІЙ»

Хижя Іван Петрович, студент 5 курсу

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

Науковий керівник: к.ф.н., доц. Н.В. Руда

Оповідання Мо Яня «Геній» (2010) підіймає проблему буття геніальної людини в соціумі. Автор засобами художньої літератури створює повноцінний образ головного героя-генія в умовах комуністичного виховання за доби «культурної революції» КНР. В основу твору також закладено національний спосіб мислення, колорит та особливості менталітету китайського народу. Головний герой оповідання Цзян Дачжі втілює в собі образ істинного вченого, який бажає служити на користь людства та проводити наукові дослідження з метою передбачати і запобігати землетрусам. Варто зазначити, що в основу образу головного героя покладено риси характеру реальної людини – Гуаня, хлопчика із дитинства автора.

Метою дослідження є аналіз лексичних засобів створення портрета персонажа, чий образ є невід'ємною частиною цілісного тексту твору Мо Яня «Геній». Розглядаючи дійову особу, ми зачіпаємо лише портрет за зовнішніми ознаками, який розкриває риси характеру, та внутрішній світ персонажа. Портрет героя складається з опису таких зовнішніх ознак, як риси обличчя й тіла, елементи одягу та аксесуарів, деякі вчинки та особливості темпераменту.

Серед лексичних засобів, які створюють портрет головного героя, варто виділити немарковану лексику та тропи. Немаркована лексика – своєрідний фундамент створення портрета персонажа шляхом використання пов'язаних між собою тематичних груп іменників і деяких якісних прикметників, які є нейтральними, загальномовними засобами і не передають ставлення автора до персонажа [1]. Серед немаркованої лексики у портреті головного героя твору вагоме місце займають іменники, що представлені у вигляді двох тематичних груп: зі значенням «тіло» (соматична лексика) та зі значенням «одяг» у синтагматичних зв'язках з якісними прикметниками. До соматичної лексики можна віднести такі іменники, оформлені прикметниками: *圆溜溜的脑袋 – невелика кругла голова, 发亮的眼睛 – блискучі очі, 脸很苍白 – дуже біле обличчя, 周身的皮肤土黄色 – шкіра на його тілі жовтого кольору хакі, 他灰白的肉体 – його посіріле тіло*. Іменники, які містять семантику «одягу»: *他穿着一条裤头 – на ньому були штани; 他摘下眼镜, 在*